

KARADENİZDE *gençlik* KATILIMI

BARTIN | TEMMUZ, 2025

ÇALIŞTAY RAPORU “BATI KARADENİZ”

KARABÜK POLİTİKA BELGESİ

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

KARADENİZ'DE GENÇLİK KATILIMI

KARABÜK POLİTİKA BELGESİ

Temmuz 2025

Gençlik Laboratuvarı Derneği
Sosyal Gençlik Topluluğu Derneği

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Bu politika raporu, **Karadenizde Gençlik Katılımı Projesi** kapsamında düzenlenen çalıştay ve atölye çalışmaları sonucunda, Karabük'daki gençlerin ihtiyaçlarını ve önceliklerini yansıtan kapsamlı bir belge olarak hazırlanmıştır. **Gençlik Laboratuvarı Derneği** yürütücülüğünde, **Erasmus+ KA154 Gençlik Katılımı Programı** desteğiyle yürütülen bu çalışma, gençlerin karar alma süreçlerine aktif katılımını güçlendirmeyi ve yerel yönetişimde gençlik bakış açısını görünür kılmayı amaçlamaktadır.

Karabük'un merkez ve ilçelerinden gelen genç temsilciler, sosyal sorumluluktan kültürel yaşama, ulaşımdan eğitime kadar geniş bir yelpazede yaşadıkları sorunları dile getirmiş, çözüm yolları üzerine kolektif öneriler geliştirmiştir. Ortaya çıkan bu rapor, yalnızca mevcut durumu yansıtan bir tespit değil; aynı zamanda Karabük'da gençliğe duyulan güvenin ve ortak geleceği birlikte inşa etme iradesinin bir göstergesidir.

Bu belge, Karabük'daki karar vericiler için bir rehberdir. Gençlerin sesiyle şekillenen her öneri, daha kapsayıcı, erişilebilir ve adil bir yerel yönetim yapısı kurmak için somut bir adım niteliğindedir. Gençlik Laboratuvarı Derneği olarak, bu sürecin yalnızca bir başlangıç olduğunu biliyor, raporda sunulan önerilerin izlenmesi, değerlendirilmesi ve hayata geçirilmesi için süreci sürekli olarak desteklemeye devam edeceğimizi beyan ediyoruz.

Bu çalışmanın merkezinde yer alan ve fikirleriyle bu rapora yön veren tüm genç katılımcılara en içten teşekkürlerimizi sunuyoruz. Ayrıca, emeğiyle süreci şekillendiren yürütme ekibine ve katkı sunan tüm paydaşlara gönülden teşekkür ederiz. Karabük'da gençliğin güçlü bir özne haline geldiği bu yolculukta hep birlikte yürümeye devam edeceğiz.

Gençlik Laboratuvarı Derneği

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	vii
1. GİRİŞ	6
2. KONU BAŞLIKLARI	7
2.1. ŞEHRİN TANITIM EKSİKLİĞİ.....	7
2.1.1. Sorunun tanımı ve kök nedenleri	7
2.1.2. Ulusal ve Uluslararası İyi Uygulama Örnekleri.....	9
2.1.3. Politika Önerileri.....	9
2.2. ULAŞIM	12
2.2.1. Sorunun Tanımı ve Kök Nedenleri	12
2.2.2. Ulusal ve Uluslararası İyi Uygulama Örnekleri.....	15
2.2.3. Politika Önerileri.....	16
2.3. GENÇ İŞSİZLİĞİ	18
2.3.1. Sorunun Tanımı ve Kök Nedenleri	18
2.3.2. Ulusal ve Uluslararası İyi Uygulama Örnekleri.....	21
2.3.3. Politika Önerileri.....	22
3. SONUÇ	26

SİMGELER VE KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
BM	: Birleşmiş Milletler
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü
KOSGEB Başkanlığı	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi
NEET	: Not in Education, Employment, or Training
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNDP	: United Nations Development Programme.
YKS	: Yükseköğretim Kurumları Sınavı

1. GİRİŞ

Karabük ili, zengin tarihî mirasına (özellikle UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndeki Safranbolu ilçesine) ve dinamik bir üniversite gençliğine rağmen, gençlerin sosyal yaşama, istihdam imkânlarına ve kent hizmetlerine erişimi konusunda yapısal sorunlar yaşamaktadır. 18–20 Temmuz 2025 tarihlerinde düzenlenen Batı Karadeniz Gençlik Çalıştayı'nda Karabük'ten katılan gençler, şehir tanıtımının yetersizliği, ulaşım problemleri ve genç işsizliği başlıklarını öncelikli sorunlar olarak tespit etmiş ve bu alanlarda çözüm önerileri geliştirmiştir. Bu rapor, anılan sorunların ayrıntılı analizini yapmakta ve yerel ile ulusal karar vericilere yönelik politika önerileri sunmaktadır. Rapor boyunca, sorunların tanımı, alt nedenleri, etkilenen gruplar, iyi uygulama örnekleri, somut politika önerileri ve uygulama değerlendirmeleri resmi bir üslupla ele alınmıştır. Ayrıca, Türkiye'nin ulusal kalkınma planları, AB Gençlik Stratejisi ve BM Gençlik Stratejisi gibi referans belgelerden alıntılarla öneriler temellendirilmiştir. Unutulmamalıdır ki, gençlerin güçlendirilmesi yalnızca eşitlik meselesi değil, aynı zamanda toplumsal canlılık, yenilikçilik ve kalkınma açısından kritik bir öneme sahiptir.

2. KONUSU BAŞLIKLARI

Bu bölümde Karadenizde Gençlik Katılımı Projesi Batı Karadeniz Çalıştayında Karabük ili için gündeme alınan başlıkların tamamı açıklanmaktadır.

2.1. ŞEHİRİN TANITIM EKSİKLİĞİ

Karabük ilinin Safranbolu ilçesi, geleneksel Osmanlı mimarisini yansıtan evleri ve kültürel mirasıyla önemli bir turizm merkezi konumundadır. Ancak Karabük genelinde şehrin turistik, kültürel ve sosyal değerlerinin hedef kitlelere tanıtımı yeterli düzeyde yapılamamaktadır. Gençler, Karabük'ün sahip olduğu potansiyele rağmen şehir kimliğinin dış tanıtımının zayıf kaldığını ve bunun hem ekonomik canlılığa hem de gençlerin memleket aidiyetine olumsuz etki ettiğini belirtmektedir. Nitekim Karabük 2023 Turizm Vizyonu raporunda da “bölgedeki turistik yerlerin bir bütün halinde yeterince tanıtılamaması ve pazarlanamaması” kentin zayıf yönleri arasında sayılmıştır. Yetersiz tanıtımın sonucu olarak, şehre gelen turist sayısı potansiyelin altında kalmakta, üniversiteye eğitim için gelen gençler Karabük'ü tam olarak tanımadan ayrılmakta ve yerel ekonomide genç girişimciler için fırsatlar sınırlı kalmaktadır.

2.1.1. Sorunun tanımı ve kök nedenleri

Karabük'ün tanıtım eksikliği, şehrin sahip olduğu tarihî ve doğal güzelliklerin gerek ulusal gerek uluslararası düzeyde görünür kılınamaması şeklinde tanımlanabilir. Safranbolu gibi dünya mirası değerlerine ev sahipliği yapılmasına rağmen tanıtım faaliyetlerinin plansız, dağınık ve çağın gerektirdiği dijital yöntemlerden uzak olması nedeniyle istenen etki sağlanamamaktadır. Bu durumun ekonomik etkisi, turizm gelirlerinin ve buna bağlı olarak istihdamın sınırlı kalması şeklinde görülmektedir. Sosyal açıdan ise genç nesilde kent aidiyet duygusunun zayıflaması ve kültürel etkinliklere katılımın düşük olması dikkat çekicidir. Gençler, kendi yaşadıkları kenti tanıyamadıklarını, kültürel etkinliklerin tanıtılmadığını ve şehrin dinamik bir imaja kavuşamadığını ifade etmektedir. Sonuç olarak, tanıtım eksikliği hem Karabük'ün marka değerini düşürmekte hem de gençlerin sosyal hayata tam katılımını engellemektedir.

Sorunun altında yatan nedenler çok boyutludur. Gençlerin ve paydaşların tespitlerine göre Karabük'te şehir tanıtımının yetersiz olmasının alt nedenleri şu şekilde özetlenebilir:

Yetersiz Tanıtım Altyapısı: Profesyonel ve sürekli bir tanıtım stratejisinin bulunmaması, dijital platformlarda etkin içerik üretilmemesi ve yerel yönetimlerin bu alana yeterli bütçe ve

öncelik ayırmaması sorunun temel sebeplerindendir. Özellikle sosyal medya ve internet üzerinden şehir markalaşması konusunda eksiklikler söz konusudur.

Katılımcılığın Olmaması: Tanıtım kampanyalarının planlanmasında gençlerin ve yerel halkın yeterince dâhil edilmemesi, yaratıcı fikirlerin değerlendirilememesine yol açmaktadır. Gençlerin dijital becerileri ve enerjileri tanıtım faaliyetlerine yansımamaktadır.

İç Turizmin İhmal Edilmesi: Karabük'ün kültürel ve doğal değerleri (örneğin Yenice ormanları, Eskipazar'daki Hadrianaupolis kalıntıları vb.) ulusal düzeyde tanınırlığa sahip değildir. Turistik ürünlerin bütüncül biçimde pazarlanmaması ve çevre ilçe destinasyonlarıyla entegre turların olmaması tanıtım kapasitesini düşürmektedir.

Kurumsal İşbirliği Eksikliği: Karabük'ün tanıtımı konusunda ilgili kurumlar arasında koordinasyon eksikliği bulunmaktadır. Oysa 2015 tarihli Karabük Ekonomik Kalkınma ve Gelişim Stratejisi Raporu'nda da vurgulandığı gibi, yurtiçi ve yurtdışındaki paydaş kurumlarla işbirlikleri ve ortak tanıtım çalışmaları yapılması gerekmektedir. Bu ortaklıkların eksikliği tanıtım faaliyetlerinin ölçeğini sınırlamaktadır.

Bu alt nedenler analiz edildiğinde, sorunun yalnızca kaynak eksikliği değil, aynı zamanda yönetim ve planlama eksikliğinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Etkilenen Hedef Gruplar

Şehir tanıtımındaki yetersizlik, doğrudan ve dolaylı olarak çeşitli toplumsal kesimleri etkilemektedir:

Genç Nüfus: Kendi yaşadıkları şehre ilişkin farkındalığı düşük olan gençlerde aidiyet duygusu zayıflamaktadır. Sosyal ve kültürel etkinliklerden haberdar olamayan gençler, Karabük'te aktif bir yaşam kurmakta zorlanmaktadır.

Üniversite Öğrencileri: Karabük Üniversitesi'ne eğitim için gelen on binlerce öğrenci, şehrin imkânlarını ve kültürel zenginliklerini tanımadan mezun olabilmektedir. Bu durum, üniversite gençliğinin şehirle bağ kurmasını engelleyerek Karabük'ün genç dostu imajını zedelemektedir.

Yerel Girişimciler ve Esnaf: Turist sayısının ve şehir dışından gelen ziyaretçilerin az olması, özellikle Safranbolu başta olmak üzere yerel esnafın ekonomik döngüsünü olumsuz etkilemektedir. Tanıtım eksikliği nedeniyle potansiyel müşterilere ulaşamayan konaklama, yeme-içme ve el sanatları sektörlerindeki işletmeler gelir kaybı yaşamaktadır.

Kültür ve Turizm Sektörü Çalışanları: Rehberler, tur organizatörleri gibi kesimler yeterli talep olmayınca iş imkânlarını geliştirememekte; bu da sektörde çalışabilecek gençlere istihdam alanı açılmasını geciktirmektedir.

Genel Kamuoyu: Dışarıdan bakıldığında Karabük, sahip olduğu değerin altında bir tanınırlığa sahiptir. Bu da ulusal karar vericilerin ve yatırımcıların ilgisinin düşük olmasına yol açarak, şehirde gençlere yönelik yatırımların (örneğin kültür merkezleri, teknoloji yatırımları) öncelik almamasına sebep olabilmektedir.

2.1.2. Ulusal ve Uluslararası İyi Uygulama Örnekleri

Şehirlerin tanıtımında gençlerin katılımını sağlama konusunda çeşitli başarılı örnekler bulunmaktadır. Türkiye’de İstanbul Fatih Belediyesi’nin başlattığı bir uygulamada 400 kişilik genç gönüllü ekip, Tarihi Yarımada’da 11 farklı dilde turistlere rehberlik ederek şehrin tanıtımına katkı sunmaktadır. Bu model, gençleri kültür elçisi olarak konumlandırıp hem onların kişisel gelişimini desteklemekte hem de kente dinamizm kazandırmaktadır. Karabük’te de benzer şekilde gençlerin gönüllü rehber veya “şehir elçisi” olarak devreye alınması, Safranbolu ve diğer turistik noktaların daha etkin tanıtımına katkı sağlayabilir.

Uluslararası düzeyde ise Avrupa Gençlik Başkenti (European Youth Capital) girişimi kapsamında seçilen şehirlerin, gençlik projeleri ve tanıtım faaliyetleriyle kent kimliğini güçlendirdiği görülmektedir. Örneğin, 2019 Avrupa Gençlik Başkenti seçilen Novi Sad (Sırbistan), yıl boyunca düzenlediği gençlik etkinlikleri ve dijital kampanyalarla şehrin uluslararası görünürlüğünü artırmıştır. Bu tip programlar, gençlerin karar alma süreçlerine katılımını ve kentin marka değerini aynı anda yükseltebilmektedir. AB Gençlik Stratejisi’nde belirlenen “Herkes için Alan ve Katılım” hedefi de, gençlerin kültürel hayata erişimini ve kent yönetimine katılımını artırmayı öngörmektedir. Karabük, bu tür iyi örneklerden ilham alarak genç odaklı tanıtım stratejileri geliştirebilir.

2.1.3. Politika Önerileri

Şehrin tanıtım yetersizliği sorununu gidermek üzere aşağıdaki politika önerileri geliştirilmiştir. Öneriler, gençlerin katılımını ve modern tanıtım yöntemlerini merkeze almaktadır:

Genç Odaklı Dijital Tanıtım Kampanyaları: Karabük Belediyesi ve İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü iş birliğinde profesyonel dijital tanıtım kampanyaları başlatılmalıdır.

Sosyal medyada şehrin tarihî ve doğal güzelliklerini tanıtan yaratıcı içerikler üretilmeli, bu süreçte Karabük'te eğitim gören iletişim fakültesi öğrencileri ile YouTuber/instagrammer gibi genç içerik üreticileri aktif rol almalıdır. Gerekçe: Günümüzde destinasyon pazarlaması büyük ölçüde dijital platformlarda gerçekleşmektedir. Gençlerin yönettiği sosyal medya kampanyaları, Karabük'ün otantik yönlerini hedef kitlelere hızlıca ulaştırabilir. Nitekim ulusal stratejiler de ilin marka olarak bütünsel tanıtım stratejileri oluşturulmasını ve dijital mecraların etkin kullanılmasını tavsiye etmektedir.

Genç Katımlı Şehir Markalaşma Atölyeleri: Karabük'ün tanıtım sloganı, logosu, şehir kimliği gibi unsurların yenilenmesi için üniversite gençlerinin, sivil toplum temsilcilerinin ve pazarlama uzmanlarının katılımıyla atölye çalışmaları düzenlenmelidir. Bu atölyelerde kentin güçlü yanları belirlenip yaratıcı kampanya fikirleri geliştirilecektir. Gerekçe: Karabük özelinde dağınık ve etkisiz olan tanıtım çalışmalarını tek bir çatı marka etrafında toplamak gerekir. Katılımcı planlama yaklaşımı, gençlerin aidiyetini artıracak ve ortaya çıkan tanıtım stratejisinin benimsenmesini kolaylaştıracaktır.

Turizm Rotalarının ve Rehberlik Hizmetlerinin Geliştirilmesi: Şehir içi ve çevre ilçeleri kapsayan tematik turizm rotaları oluşturulmalı (örneğin “Safranbolu-Tokatlı Kanyonu-Yenice Ormanları” üçgeni) ve bu rotalarda genç gönüllü rehberler ziyaretçilere eşlik etmelidir. Ayrıca Karabük Üniversitesi bünyesinde turizm rehberliği sertifika programları açılarak nitelikli genç rehberler yetiştirilmelidir. Gerekçe: Dağınık turizm değerlerini birleştiren bütüncül rotalar, ziyaretçilerin şehirde daha uzun süre kalmasını sağlar. Genç rehberlerin sürece katılımı ise hem istihdam yaratacak hem de gelen turistlere enerjik ve çok dilli bir iletişim imkânı sunacaktır. Bu öneri, yerel strateji belgelerinde vurgulanan “yerel halktan gönüllü rehberler yetiştirilmesi” hedefine de uygundur.

Kurumlar Arası Tanıtım İşbirliği Platformu: Karabük Valiliği koordinasyonunda, belediye, üniversite, ticaret odası ve sivil toplum kuruluşlarının dahil olacağı bir “Tanıtım ve Markalaşma Platformu” kurulmalıdır. Bu platform, yurtiçi ve yurtdışındaki fuarlara katılım, kardeş şehir programları, kültürel festivaller gibi etkinliklerde Karabük'ün tek ses olarak tanıtılmasını sağlayacaktır. Gerekçe: Kurumsal işbirliği eksikliği mevcut tanıtım faaliyetlerini zayıflatmaktadır. Oysa ilgili tüm paydaşların ortak hareket etmesi hem kaynak verimliliği sağlayacak hem de etkinliği artıracaktır. Nitekim Karabük kalkınma raporlarında “ilimizin tanıtımı konusunda kurumlar arası işbirliği ve ortak çalışmalar yapılması” açık biçimde önerilmektedir.

Gençlere Yönelik Kültür ve Sanat Etkinliklerinin Desteklenmesi: Şehrin tanıtımını içeriğiyle beslemek üzere, gençlerin organize ettiği veya katıldığı kültür-sanat etkinliklerine (örneğin Karabük Gençlik Festivali, Safranbolu Kısa Film Yarışması gibi) destek verilmelidir. Bu etkinliklerin ulusal basında yer alması, tanıtım kampanyalarının konusu haline getirilmesi sağlanmalıdır. Gerekçe: Markalaşma yalnızca görsel tanıtımla değil, özgün etkinliklerle de mümkündür. Gençlerin enerjisiyle düzenlenen festivaller, yarışmalar şehrin imajına dinamizm katarak medyada olumlu görünürlüğü artıracaktır. Ulusal Gençlik Stratejisi kapsamında da gençlerin kültürel hayata erişiminin artırılması, yaratıcı endüstrilere katılımlarının desteklenmesi önemli bir hedef olarak belirlenmiştir.

Yukarıdaki öneriler hayata geçirilirken, Avrupa Birliği'nin gençlik alanındaki en iyi uygulamalarından biri olan Erasmus+ Gençlik Programları ve Avrupa Gençlik Stratejisi hedefleri göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin, “Avrupa’yı Gençlik ile Bağlamak” ve “Herkes için Alan ve Katılım” hedefleri, gençlerin uluslararası etkileşimler yoluyla kendi şehirlerini tanıtmaya imkân verecek projelere yönlendirebilir. Bu bağlamda, Karabük’ün gençleri AB destekli projelere teşvik edilerek hem kişisel kapasiteleri gelişecek hem de ortaya çıkan ürünler (dijital içerik, kısa film, blog yazıları vb.) şehrin tanıtımına hizmet edecektir.

2.2. ULAŞIM

Karabük'te gençlerin en çok dile getirdiği sorun alanlarından biri de kent içi ve kentler arası ulaşım imkanlarının yetersizliğidir. Toplu taşıma hizmetlerinin hem sayısal kapasite hem de erişim bakımından sınırlı kalması, özellikle öğrenciler ve genç çalışanlar için günlük hayatı zorlaştırmaktadır. Karabük il merkezinde ve ilçelerinde bazı güzergâhlarda toplu taşıma hatlarının bulunmaması, mevcut hatlarda sefer sıklıklarının gençlerin okul/iş saatlerine uymaması, ayrıca alternatif ulaşım (bisiklet yolları, scooter vb.) altyapısının hemen hemen hiç olmaması, genç nüfusun hareketliliğini kısıtlamaktadır. Nitekim Karabük turizm vizyon analizinde de “turizm merkezlerinde altyapı ve ulaşım faktörlerinin yetersiz oluşu” temel bir zayıflık olarak tanımlanmıştır. Ulaşım sorunları, gençlerin sosyal hayata katılımından eğitim ve istihdama erişimine dek pek çok konuda olumsuz etki yapmaktadır.

2.2.1. Sorunun Tanımı ve Kök Nedenleri

Karabük'te ulaşım sorunu, hem şehir içi toplu taşıma hem de Karabük'ün çevre illerle bağlantısı bakımından ortaya çıkmaktadır. Şehir içinde, özellikle Karabük Üniversitesi kampüsü ile yurtların bulunduğu bölgeler arasında yeterli otobüs hattı olmaması, mevcut hatların geç saatlere kadar çalışmaması gibi sorunlar gençleri bireysel ve pahalı ulaşım yöntemlerine (taksi, özel araç) mecbur bırakmaktadır. Akşam saatlerinde kampüsten şehre dönmek isteyen bir öğrencinin toplu taşıma bulamaması sık rastlanan bir durumdur. Bu durum, gençlerin sosyal etkinliklere katılımını sınırlamakta, kampüs yaşamını dış dünyadan izole etmektedir. Şehirler arası ulaşımında ise Karabük'ün kendi havaalanının olmaması (en yakın havaalanı 2 saat mesafedeki Kastamonu'dadır) ve tren seferlerinin sınırlı olması, Karabük'ün büyük şehirlere bağlantısında sıkıntı yaratmaktadır. Gençler için önemli olan hızlı ve ekonomik seyahat imkânları kısıtlıdır.

Ulaşım hizmetlerindeki aksaklıkların gençler üzerindeki etkileri ciddidir. Sosyal etki olarak bakıldığında, toplu taşımanın yetersizliği gençlerin sosyal hayatını olumsuz etkileyerek şehir yaşamına entegrasyonunu zorlaştırmaktadır. Özellikle dezavantajlı mahallelerde yaşayan veya arabası olmayan gençler, kültürel faaliyetlere, spor etkinliklerine veya basitçe arkadaşlarıyla buluşmaya gidip gelmekte sorun yaşamaktadır. Eğitim ve istihdam etkisi de dikkat çekicidir: Ulaşım sorunu nedeniyle staj veya işe geç kalma, derslere katılamama gibi problemler yaşanabilmekte; bu da gençlerin akademik ve profesyonel gelişimini sekteye

uğratabilmektedir. Ayrıca pahalı ulaşım ücretleri öğrencilerin bütçesine ek yük bindirmekte, bazı gençler için her gün okula gidip gelmek bile maddi külfet haline gelebilmektedir.

Özetle, ulaşım meselesi Karabük'te gençlerin günlük yaşam kalitesini düşüren, fırsatlara erişimini azaltan merkezi bir sorundur. Çözümü, hem altyapısal yatırımları hem de yönetsel iyileştirmeleri gerektirmektedir.

Karabük ilindeki ulaşım problemlerinin kökeninde bir dizi yapısal neden bulunmaktadır:

Yetersiz Toplu Taşıma Araçları ve Hatları: Şehir merkezinde otobüs ve minibüs hatlarının sayısı artan nüfusun ihtiyacını karşılayacak düzeyde değildir. Özellikle üniversite kampüsü – şehir merkezi – yurtlar üçgeninde ciddi açıklar vardır. Bazı mahallelere veya yerleşkelere hiç toplu taşıma hattı uğramamaktadır.

Plansız Sefer Saatleri: Mevcut hatlarda sefer planlaması öğrencilerin ders saatleri veya genç çalışanların mesai saatleri dikkate alınarak yapılmamıştır. Örneğin, akşam geç saate kadar kütüphanede kalan bir öğrencinin yurda dönecek otobüs bulamaması sık rastlanan bir sorundur. Bu da toplu taşımaya güveni azaltmaktadır.

Alternatif Ulaşım İmkânlarının Olmaması: Karabük kent merkezinde bisiklet yolları, kiralık e-scooter sistemi, yayalaştırılmış güvenli yürüyüş rotaları gibi alternatifler hemen hemen yoktur. Özellikle kısa mesafelerde bile gençler özel araç veya dolmuş kullanmaya mahkûm olmaktadır ki bu da maliyetli ve çevresel olarak sürdürülebilir bir seçenek değildir.

Bölgesel Ulaşım İzolasyonu: Karabük'ün coğrafi konumu itibarıyla (dağlık bir alanda yer alması) karayolu dışında alternatif erişim zor olsa da, hızlı tren veya sık ekspres otobüs seferleri gibi çözümler yeterince geliştirilmemiştir. Ankara, İstanbul gibi merkezlere gençlerin kolay erişimi yoktur. Bu izolasyon, kültürel ve ekonomik etkileşimi de sınırlamaktadır.

Kurumsal ve Finansal Kısıtlar: Ulaşım hizmetleri yerel yönetim bütçesine yük getiren bir alan olduğundan, belediyenin kısıtlı bütçesiyle yeni yatırımlar yapması zorlaşmıştır. Merkezi idare ile yerel yönetim arasında koordinasyon eksikliği de, örneğin Ulaştırma Bakanlığı'nın ilde yapabileceği yatırımların gecikmesine sebep olabilir.

Analiz edilen alt nedenler, ulaşım meselesinin sadece araç eksikliği değil planlama, bütçe ve altyapı boyutlarıyla ele alınması gerektiğini göstermektedir. Gençlerin ulaşım talebi, sadece sayısal kapasiteyle değil, yaşam tarzlarına uygunluk ve erişilebilirlik ilkeleriyle değerlendirilmelidir.

Etkilenen Hedef Gruplar

Ulaşım problemlerinden Karabük'te en çok etkilenen gruplar şunlardır:

Üniversite Öğrencileri: Kent nüfusunun önemli bir kısmını oluşturan öğrenciler, derslerine ve kampüsteki aktivitelere zamanında ulaşmakta güçlük çekmektedir. Özellikle şehir merkezinde yaşayan öğrenciler kampüse ulaşımında, kampüste yaşayanlar ise şehre inmede sorun yaşıyor. Bu da öğrencilerin kampüs dışı sosyal etkinliklere katılımını azaltıyor.

Yeni Mezun ve Çalışan Gençler: İş yaşamına yeni atılan gençlerin uygun fiyatlı ve güvenilir ulaşım ihtiyacı vardır. Organize sanayi bölgesine veya ilçelere işe giden genç çalışanlar toplu taşıma olmadığı için özel araç kullanmak zorunda kalabiliyor, bu da işe erişimde eşitsizlik yaratıyor.

Genç Kadınlar: Ulaşım güvenliği ve saatleri özellikle genç kadınlar için kritik konumda yer almaktadır. Gece saatlerinde yetersiz ulaşım, kadınların sosyal hayata katılımını ve gece mesailerine kalabilmesini engelleyebiliyor. Aydınlatılmamış duraklar veya seyrek seferler, güvenlik endişesine neden olmaktadır.

Kırsal İlçe Gençliği: Karabük'ün Eflani, Ovacık gibi daha kırsal ilçelerinde yaşayan gençler, merkezdeki eğitim ve kültür olanaklarına ulaşmakta zorlanıyor. İlçeler arası toplu taşıma seyrek ve düzensiz olduğu için bu bölgelerdeki gençler fırsatlardan mahrum kalabiliyor.

Engelli Gençler ve Dezavantajlı Gruplar: Ulaşım altyapısının engelsiz olmaması, tekerlekli sandalye rampalarının azlığı, görme engellilere yönelik sesli yönlendirme yokluğu gibi faktörler, engelli gençlerin hareket özgürlüğünü kısıtlıyor. Aynı şekilde maddi durumu zayıf gençler için mevcut ulaşım ücretleri yüksek kalabilmekte, çünkü Karabük'te öğrenci indirimleri sınırlı ve ücretsiz ulaşım imkanları bulunmamaktadır.

2.2.2. Ulusal ve Uluslararası İyi Uygulama Örnekleri

Ulaşım alanında gençlerin lehine uygulanan başarılı politika örnekleri, Karabük için yol gösterici olabilir. Türkiye’de bazı belediyeler, gençlere ve öğrencilere yönelik ulaşım destekleri sağlamaktadır. Örneğin, İstanbul Tuzla Belediyesi 9 farklı hatta 950 öğrenciye ücretsiz okul servisi tahsis ederek eğitim erişimini kolaylaştırmıştır. Benzer şekilde birçok büyükşehir belediyesi sınav günlerinde veya akademik yıl başında öğrenciler için toplu taşımayı ücretsiz yapmaktadır (Şanlıurfa, Van, Diyarbakır gibi illerde YKS sınavına girecek gençlere ücretsiz ulaşım desteği verilmesi gibi). İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin “İzmirimKart Genç” uygulamasıyla öğrencilere indirimli abonman sağlaması da genç dostu ulaşımın bir başka örneğidir. Bu uygulamalar, gençlerin ekonomik yükünü azaltarak toplu taşımayı teşvik etmektedir.

Uluslararası alanda en çarpıcı örneklerden biri Lüksemburg’un toplu taşımayı ücretsiz hale getirmesidir. 2020 yılında Lüksemburg, ülke genelinde otobüs, tren, tramvay dahil tüm toplu taşıma araçlarını halkın kullanımına ücretsiz sunan dünyadaki ilk ülke olmuştur. Bu sayede gençler ve dar gelirli kesimler için ulaşım tamamen erişilebilir bir kamu hizmetine dönüşmüştür. Yine Avrupa’da birçok şehir (Örneğin Estonya’nın başkenti Tallinn) ikamet edenlere ücretsiz veya sembolik ücretli ulaşım imkânı tanımakta, böylece şehirde sosyal hayata dahil ediciliği artırmaktadır. AB düzeyinde de “Kırsal Gençliği İleri Taşımak” adlı Avrupa Gençlik Hedefi, gençlerin kırsal ve kentsel alanlar arasındaki altyapı farkından ötürü mağdur olmaması için ulaşım ve dijital bağlantıların güçlendirilmesini vurgular. Bu hedef doğrultusunda birçok üye ülke, kırsal gençler için okul servisleri, gezici kütüphane/etkinlik otobüsleri gibi yaratıcı çözümler uygulamaktadır.

Karabük özelinde de Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı’nın raporlarında, il içi ve iller arası ulaşım altyapısının geliştirilmesi stratejik bir ihtiyaç olarak belirtilmiştir. Örneğin “Keltepe Kayak Merkezi’ne ulaşım ve tanıtım eksikliği” gibi tespitler, turizm potansiyelinin ulaşım ile doğrudan ilişkili olduğunu gösterir. Bu nedenle, Karabük ulaşım politikaları tasarlanırken hem Türkiye’deki diğer illerin yenilikçi uygulamaları hem de AB gibi supranasyonal yapıların politika çerçeveleri dikkate alınmalıdır.

2.2.3. Politika Önerileri

Karabük'te gençlerin ulaşım sorununu hafifletmek amacıyla aşağıdaki politika önerileri geliştirilmiştir. Bu öneriler, hem fiziksel altyapı yatırımlarını hem de yönetsel/düzenleyici adımları içermektedir:

Yeni ve İhtiyaca Uygun Toplu Taşıma Hatları: Öğrencilerin yoğun olarak yaşadığı yurt bölgelerini, Karabük Üniversitesi kampüsünü, şehir merkezini ve sosyal alanları birbirine bağlayan yeni otobüs hatları oluşturulmalıdır. Mevcut hatların güzergah ve saatleri gençlerin ders ve çalışma programlarına göre revize edilmelidir. Gerekçe: Öğrenci ve genç nüfusun taleplerine uygun planlama yapılması, toplu taşımanın etkin kullanımını artıracaktır. Katılımcı bir yaklaşımla, hat planlaması öncesinde gençlerden görüş alınması önerilir (anketler, toplantılar). Böylece kaynaklar en verimli şekilde tahsis edilebilir.

Mikromobilite ve Alternatif Ulaşım: Şehir merkezinde ve kampüs çevresinde bisiklet ve elektrikli scooter paylaşım sistemi (örneğin istasyonlu bisiklet kiralama veya mobil uygulama tabanlı scooter kiralama) hayata geçirilmelidir. Bunun için bisiklet yolları yapımı, mevcut yollara güvenli bisiklet şeritleri eklenmesi gibi alt adımlar atılmalıdır. Gerekçe: Kısa mesafeli ulaşımında alternatifler sunmak, gençlerin hareket kabiliyetini artırır ve toplu taşımanın yükünü hafifletir. Örneğin Konya ve Eskişehir gibi öğrenci dostu şehirler, bisiklet yolu ağlarıyla gençleri sağlıklı ve ucuz ulaşımına teşvik etmektedir. Karabük'te de benzer altyapı, şehir içi ulaşımı çeşitlendirecektir.

Gece Ulaşım Hizmetleri: Özellikle üniversite öğrencilerinin kütüphane, etkinlik vb. nedenlerle geç saatlerde de ulaşım ihtiyacı olduğu göz önünde bulundurularak, belli ana hatlarda gece otobüsü (night bus) seferleri konulmalıdır. Örneğin saat 23:00'ten sonra her saat başı kampüs-şehir merkezi arasında otobüs çalıştırılması gibi bir uygulama hayata geçirilebilir. Gerekçe: Gençlerin güvenli şekilde evlerine dönebilmeleri sosyal hayata katılımın önkoşuludur. Gece seferleri, özellikle kadın öğrenciler ve geç saatte çalışan gençler için güvenli ulaşım sağlayarak fırsat eşitliği yaratır.

Ulaşımında Ücret Desteği ve İndirimler: Karabük Belediyesi, öğrencilere yönelik aylık indirimli ulaşım kartları çıkarmalı veya belirli saatlerde gençlere ücretsiz ulaşım imkânı sunmalıdır. Örneğin, "Genç Kart Karabük" adıyla 25 yaş altı gençlerin kullanabileceği ve %50 indirim sağlayan bir elektronik kart uygulaması başlatılabilir. Ayrıca ilk kez iş görüşmesine giden yeni mezunlara özel ücretsiz ulaşım günleri gibi yaratıcı teşvikler düşünülebilir. Gerekçe: Türkiye genelinde genç işsizliğin yüksek olduğu dikkate alınırsa, ulaşım maliyetlerinin düşürülmesi gençlerin bütçesine doğrudan katkı yapacaktır. İstanbul

Büyükşehir Belediyesi'nin ihtiyaç sahibi üniversite öğrencilerine aylık nakit ulaşım desteği vermesi gibi örnekler, yerel yönetimlerin bu alanda rol alabileceğini göstermektedir. Gençlerin ekonomik olarak desteklenmesi, onların istihdam ve eğitim olanaklarını değerlendirmesini kolaylaştırır.

Raylı Sistem ve Bölgesel Bağlantılar: Orta vadede, Karabük-Zonguldak demiryolu hattının modernizasyonu ve ekspres tren seferlerinin artırılması için Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı nezdinde girişimlerde bulunulmalıdır. Ayrıca Karabük'ten komşu illere (Kastamonu, Bartın gibi) düzenli otobüs seferleri planlanmalı, gerekirse özel sektör teşvik edilmelidir. Gerekçe: Karabük'ün bölgesel izolasyonunu kırmak, gençlere daha geniş bir coğrafyada hareket kabiliyeti sağlar. Özellikle Safranbolu gibi turistik bir noktaya sahip olan Karabük, hızlı ve rahat ulaşılabilir hale gelirse, hem genç turistler hem de yerli gençler için cazibesi artacaktır. Bu öneri, ulusal kalkınma planlarının ulaşım altyapısını iyileştirme hedefiyle de uyumludur; 11. Kalkınma Planı ulaşım yatırımlarında bölgeler arası entegrasyonu vurgulamaktadır.

Katılımcı Ulaşım Denetimi: Gençlerin de içinde yer aldığı bir “Ulaşım İzleme Kurulu” kurulması önerilir. Bu kurul, toplu taşıma hizmetlerinin kalitesini, sürücü davranışlarını, durak güvenliğini denetleyip raporlar hazırlayacaktır. Gerekçe: Hizmetlerin gençlerin ihtiyaçlarına göre sürekli iyileştirilmesi için onların gözlemine ve geri bildirimine başvurmak gerekir. Örneğin bazı şehirlerde gençlerden oluşan danışma meclisleri ulaşım ile ilgili öneriler geliştirip belediyeye sunmaktadır. Karabük'te de benzer bir mekanizma, sorunların hızlı tespit ve çözümüne katkı yapar.

Bu önerilerin gerekçeleri, temel olarak gençlerin şehir içi ve şehir dışı hareketliliğini artırarak sosyal ve ekonomik fırsatlara erişimlerini kolaylaştırma amacına dayanmaktadır. Ayrıca, toplu taşımayı iyileştirmek çevresel açıdan da olumlu bir adımdır; genç kuşağın iklim krizi hassasiyeti göz önünde bulundurulduğunda, daha sürdürülebilir ulaşım çözümleri onların beklentileriyle de örtüşmektedir.

2.3. GENÇ İŞSİZLİĞİ

Karabük ekonomisi tarihsel olarak ağır sanayi (demir-çelik) ekseninde gelişmiştir. Bunun sonucu olarak ilin işgücü piyasası belli sektörlerle yoğunlaşmış durumdadır. Günümüzde genç nüfus, eğitim düzeyleri ne olursa olsun, istihdamda ciddi zorluklarla karşılaşmaktadır. Genç işsizliği, Karabük'te de ülke genelinde olduğu gibi önemli bir sorundur. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, 15-24 yaş arası genç işsizlik oranı ülke genelinde %20 civarında seyretmektedir. On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) bu oranın 2023 itibarıyla %17,8'e düşürülmesini hedeflemiş, genç istihdamını artırmayı temel önceliklerden biri olarak belirlemiştir. Ancak COVID-19 pandemisi ve ekonomik dalgalanmalar gibi faktörler gençlerin iş bulmasını daha da güçleştirmiştir. Karabük özelinde, üniversite mezunlarının bir kısmı şehirde niteliklerine uygun iş bulamadığı için büyük şehirlere göç etmektedir. Teknik eğitim almış gençlerin ise çoğu zaman ya mevcut sanayi işletmelerinde düşük ücretlere razı olmak ya da işsiz kalmak ikileminde kaldığı gözlemlenmektedir. Genç işsizliğinin yüksek seyretmesi, beraberinde beyin göçü, gençlerde umutsuzluk ve sosyal sorunları getirebilmektedir.

2.3.1. Sorunun Tanımı ve Kök Nedenleri

Genç işsizliği, genel olarak 15-24 yaş arası nüfusun iş arayıp da bulamaması durumu olarak tanımlanır. Karabük'te genç işsizliği sorunu, hem iş bulma sürecinin uzunluğu hem de iş kalitesinin düşüklüğü şeklinde çift boyutlu bir problem yaratmaktadır. İşsizlik süresi uzayan gençler, mezuniyet sonrası uzun süre beklemekte; bu süre zarfında mesleki becerilerini kullanamadıkları için bilgi ve motivasyon kaybı yaşamaktadırlar. Öte yandan iş bulan gençler arasında dahi, çoğu kendi eğitim alanı dışında, düşük ücretli veya güvencesiz işlerde çalışmak zorunda kalmaktadır.

Sorunun etkileri oldukça geniş kapsamlıdır:

Ekonomik Etki: Yüksek genç işsizliği, ilin ekonomik verimliliğini düşürmektedir. Üretken çağdaki gençlerin atıl kalması, potansiyel ekonomik büyümeyi frenler. Ayrıca genç işsizliğin yaygın olması, hane halkı gelirlerini düşürerek yoksulluk riskini artırır. Türkiye genelinde de genç işsizliği, toplam işsizlik oranının yaklaşık iki katı seviyesinde seyretmekte ve kronik bir sorun olarak tanımlanmaktadır.

Sosyal ve Psikolojik Etki: İş bulamayan gençlerde gelecek kaygısı, özgüven kaybı ve topluma yabancılaşma gibi sonuçlar gözlemlenebilir. Uzun süreli işsizlik, gençleri umutsuzluğa sürükleyerek sosyal problemlere (örneğin suç oranlarında artış, madde bağımlılığı, göç eğilimi) zemin hazırlayabilir. Akademik literatürde genç işsizliğin sadece ekonomik değil, toplumsal uyum açısından da risk oluşturduğu vurgulanmaktadır.

Demografik Etki (Beyin Göçü): Karabük Üniversitesi gibi kurumlar her yıl binlerce mezun vermektedir. Ancak uygun istihdam imkânları sağlanamazsa, bu nitelikli genç nüfus Karabük'te kalmayıp Ankara, İstanbul gibi metropollere veya yurt dışına gitmeyi tercih etmektedir. Bu durum ilin demografik yapısında genç oranının azalmasına (tersine gençlik göçüne) yol açar. Nitekim TÜİK 2024 gençlik istatistiklerine göre Türkiye genelinde genç nüfus oranı tarihi düşük seviyelere gerilemiştir; Karabük de benzer şekilde genç nüfusunu korumakta zorlanabilir.

İşgücü Piyasasında Uyumsuzluk: Genç işsizliğinin bir yönü de nitelik-iş uyumsuzluğudur. Yani mevcut iş olanakları ile gençlerin eğitim/mesleki becerileri eşleşmemektedir. Karabük'te ağır sanayi dışında yeni ekonomiye (bilişim, yaratıcı endüstriler, hizmet sektörü) yönelik işlerin sınırlı olması, üniversite mezunlarının kendi alanlarında iş bulamamasıyla sonuçlanır. Bu da “ya diplomasız işler yapma ya da işsiz kalma” biçiminde bir ikilem doğurur.

Özetle, genç işsizliği Karabük'te ekonomik kalkınmanın önünde bir engel olmanın ötesinde, gençlerin hayata eşit katılımını ve potansiyellerini gerçekleştirmelerini engelleyen yapısal bir sorundur. Bu nedenle acil ve çok boyutlu müdahaleler gerektirmektedir.

Karabük'te genç işsizliğinin nedenleri, hem ulusal trendlere benzerlik göstermekte hem de kente özgü bazı hususlar içermektedir:

Sektörel Çeşitliliğin Azlığı: İlin ekonomisi büyük ölçüde birkaç sektöre bağımlıdır (demir-çelik sanayi, orman ürünleri gibi). Bu sektörler de sınırlı sayıda ve daha çok nitelikli tecrübe isteyen iş imkânı sunar. Yaratıcı sektörler, bilişim, turizm gibi alanlar yeterince gelişmediğinden üniversite mezunu gençler için uygun pozisyonlar oluşmamaktadır.

KOBİ Sayısının ve Girişimciliğin Düşük Olması: Karabük'te gençlerin kendi işini kurmasını destekleyecek girişimcilik ekosistemi zayıftır. KOSGEB veya benzeri kurumların genç girişimcilere sağladığı hibeler sınırlı olabilmekte, mentorluk ve network imkanları kısıtlı kalmaktadır. Yeni iş kurulmadıkça istihdam talebi de artmamaktadır.

İşgücü Arz ve Talep Uyumsuzluğu: Gençlerin aldıkları eğitim ile piyasada talep edilen beceriler arasında uyum sorunu vardır. Örneğin meslek yüksekokulu mezunu bir gencin alanına uygun sanayi işletmesi olmayabiliyor ya da işletmeler gençlerden deneyim beklediği için onları istihdam etmekte isteksiz davranabiliyor. Ulusal ölçekte de kronik bir sorun olan nüfus artışının istihdam artışını aşması durumu Karabük’te de geçerli; işgücü piyasasına giren genç sayısı yaratılan iş sayısından fazladır.

Dış İşgücü ve Kayıt Dışılık: Bazı sektörlerde (örneğin inşaat, hizmet) işverenler daha düşük ücretli yabancı uyruklu işgücüne yönelebilmektedir. Bu durum yerli gençlerin iş bulma şansını azaltmakta, ayrıca kayıt dışı ve güvencesiz çalışmayı artırmaktadır. Gençler arasında yaygın bir şikayet, “deneyim yok” bahanesiyle işe alınmamak veya staj adı altında ücretsiz çalıştırılmaktır ki bu da yapısal bir sorundur.

Ekonomik Dalgalanmalar: Türkiye genelinde yaşanan enflasyon, durgunluk gibi makro ekonomik sorunlar işverenlerin işe alımlarda temkinli davranmasına yol açmıştır. Karabük’teki işletmeler de belirsizlik dönemlerinde istihdamı artırmaktan kaçınmakta, önceki çalışanlarıyla devam etmeyi tercih etmektedir. Bu da işgücü piyasasına yeni giren gençlerin kapıda kalmasına sebep olur.

Alt nedenlerin analizi göstermektedir ki, genç işsizliği tek bir kuruma veya nedene bağlanamayacak kadar çok yönlü bir meseledir. Eğitim politikalarından yatırım ortamına, işgücü piyasası regülasyonlarından kültürel faktörlere kadar geniş bir yelpazede önlemler alınmasını gerektirir. Bu noktada, ulusal stratejilerle uyumlu yerel çözümler üretmek önem kazanır. Örneğin, Ulusal Genç İstihdam Stratejisi (2021-2023) genç işsizliğin azaltılması için aktif işgücü programlarını güçlendirmeyi hedeflemektedir. Karabük de kendi yerelinde bu hedeflere katkı verecek politikaları şekillendirmelidir.

Etkilenen Hedef Gruplar

Genç işsizliği sorunu, doğrudan gençleri hedef alıyor gibi görünse de aslında toplumsal ve ekonomik düzlemde pek çok kesimi etkilemektedir. Başlıca hedef gruplar:

Üniversite Öğrencileri ve Yeni Mezunlar: Henüz eğitimini tamamlamamış son sınıf öğrencileri bile iş bulma kaygısını yaşamaya başlamaktadır. Yeni mezun gençler ise iş arama sürecinde maddi ve manevi zorluklarla karşılaşılıyor. Ailelerine bağımlı kalmak zorunda kalmaları, kendi hayatlarını kuramamak onların psikolojisini olumsuz etkiliyor.

Meslek Lisesi ve MYO Mezunları: Karabük’te mesleki teknik eğitim almış (motor, elektrik, bilişim vb. alanlarda) gençler de sınırlı iş olanağı buluyor. Organize Sanayi

Bölgesi’nde veya kamu sektöründe yeterli istihdam olmayınca, bu gençler ya alan dışı işlere yöneliyor ya da işsiz kalıyor. Oysa bu kesim, sanayide aranan arayüz elemanları olarak kritik önemde.

Genç Kadın İşsizliği: Genç kadınlar, özellikle Karabük gibi geleneksel yapının nispeten hakim olduğu yerlerde işgücüne katılımda ek engellerle karşılaşılıyor. Hem toplumsal cinsiyet rolleri hem de uygun iş koşulu eksikliği nedeniyle genç kadın işsizlik oranı daha yüksek olabiliyor. Bu grup, istihdam politikalarında pozitif ayrımcılıkla desteklenmesi gereken bir hedef kitledir.

Göç Etme Eğilimindeki Gençler: İş bulamadığı için büyük şehre göç etmeyi düşünen veya yurt dışına gitmeyi planlayan gençler de önemli bir gruptur. Bu beyin göçü eğilimi, Karabük’ün gelecekteki beşeri sermayesini tehdit ediyor. Dolayısıyla, onları Karabük’te tutmak için yapılacak her hamle (istihdam teşviki, start-up destekleri vb.) kritik.

İşverenler ve Yerel Ekonomi: İlk bakışta ters görünse de aslında işverenler de bu tablodan olumsuz etkilenir. Gençler arasındaki işsizlik yaygınsa, talep yetersizliğinden yerel piyasada tüketim düşer, bu da işverenlerin karını olumsuz etkileyebilir. Ayrıca genç iş gücünün sisteme girmemesi, uzun vadede iş dünyasında yenilikçi düşüncenin eksikliğine yol açabilir. Dolayısıyla genç istihdamı düşük olduğu bir şehirde ekonomik dinamizm de düşük kalır.

2.3.2. Ulusal ve Uluslararası İyi Uygulama Örnekleri

Genç işsizliğiyle mücadelede çeşitli başarılı politika araçları mevcuttur. Türkiye’de son dönemde bu konuda stratejik adımlar atılmıştır. On Birinci Kalkınma Planı, gençlerin işgücü piyasasına geçişini kolaylaştırmak üzere üniversite-özel sektör işbirliklerinin geliştirilmesi, staj ve işbaşı eğitim programlarının etkinleştirilmesi gibi somut tedbirler öngörmüştür. Örneğin, plan kapsamında başlatılan “1 Milyon İstihdam Projesi” ile bilişim alanında gençlere online eğitim ve sertifika imkânı sunularak işe yerleşmeleri hedeflenmiştir. Yine plan, yerel yönetimlerin bulundukları bölgelerde genç istihdamını artırıcı uygulamaları desteklemesi gereğine dikkat çekmiştir. Bu, Karabük gibi iller için önemli bir yol göstericidir.

Yerel ölçekte, Ankara Büyükşehir Belediyesi bir süre önce “Yeni Mezun İstihdam Desteği” başlatarak, ilk işine giren gençlerin maaşının belli bir kısmını belirli süre üstlenme gibi bir uygulamayı duyurmuştur. Benzer şekilde İzmir Büyükşehir “Gençlik Kariyeri” projesiyle ne eğitimde ne istihdamda olan gençlere (NEET gençler) özel eğitim ve iş bulma

hizmetleri sunmuş, pek çok gencin özgüven kazanıp iş hayatına atılmasını sağlamıştır. Bu tür uygulamalar, yerel yönetimlerin genç işsizliği konusunda aktif rol alabileceğini göstermektedir.

Uluslararası alanda, Avrupa Birliği'nin Gençlik Garantisi (Youth Guarantee) programı öne çıkmaktadır. 2013 yılında uygulamaya giren Gençlik Garantisi, hiçbir gencin eğitimden veya işten ayrıldıktan sonra 4 aydan uzun süre boşa kalmamasını sağlama hedefi taşır. Üye ülkeler, 25 yaş altı gençlere 4 ay içinde bir iş, staj, eğitim veya çıraklık imkânı sunmayı taahhüt etmektedir. Bu program sayesinde bugüne dek AB genelinde 24 milyondan fazla gencin işgücü piyasasına geçişi sağlanmıştır. Örneğin, Finlandiya ve İsveç gibi ülkelerde bu program başarıyla uygulanarak genç işsizlik oranları ciddi ölçüde düşürülmüştür. AB, 2020 sonrasında Gençlik Garantisi'ni güçlendirerek 15-29 yaş arası tüm gençleri kapsayacak şekilde genişletmiştir. Bu kapsamda özel politika gerektiren dezavantajlı gençlere odaklanması, gençlerin ihtiyaç duyduğu becerilere yönelik eğitimlerin artırılması gibi yenilikler getirilmiştir.

Birleşmiş Milletler'in de "Youth 2030" Gençlik Stratejisi kapsamında, gençlerin istihdam ve girişimcilik fırsatlarına erişimini artırma önemli bir hedef olarak yer almaktadır. BM kalkınma ajansları (UNDP gibi), birçok ülkede genç girişimcilere mikro kredi, mentorluk ve yenilikçi fikir yarışmaları ile destek programları yürütmektedir. Örneğin, UNDP Türkiye'nin "İstanbul Genç Girişimci Hızlandırıcı" programı, teknolojik iş fikri olan gençlere ofis, eğitim ve yatırımcı buluşması desteği vererek onların start-up kurmasını kolaylaştırmıştır. Bu tür programlar Karabük gibi Anadolu illerine de yaygınlaştırılabilir.

Tüm bu iyi uygulamalar, genç işsizliğiyle mücadelede bütüncül bir yaklaşıma ihtiyaç olduğunu gösteriyor: Eğitim sistemi, işgücü talebi, aktif işgücü politikaları, girişimcilik ekosistemi ve sosyal destek mekanizmaları uyum içinde çalışmalı. Karabük, hem ulusal planların yol haritasından hem de AB-BM gibi üst ölçekli programların kaynaklarından faydalanarak kendi genç istihdam modelini oluşturabilir.

2.3.3. Politika Önerileri

Karabük'te genç işsizliği sorununu hafifletmek ve gençlere istihdam kapılarını açmak amacıyla geliştirilen politika önerileri aşağıda sunulmuştur. Bu öneriler, eğitim-istihdam geçişini kolaylaştıran, iş yaratmayı teşvik eden ve işgücü piyasasında eşitliği gözeten adımları kapsamaktadır:

Üniversite-İş Dünyası Köprüsü Programı: Karabük Üniversitesi ile Karabük Ticaret ve Sanayi Odası iş birliğinde, her yıl belirli sayıda öğrencinin yerel firmalarda staj yapması, proje geliştirmesi ve mentorluk almasını sağlayacak bir köprü programı kurulmalıdır. Örneğin mühendislik öğrencileri Kardemir’de, turizm öğrencileri Safranbolu’daki otellerde staj yapabilir; mezuniyet sonrası işe geçişte bu deneyimler onlara avantaj sağlar. Gerekçe: Gençlerin işe hazırlanmasında en etkili yollardan biri, öğrencilik döneminde iş tecrübesi kazanmalarındır. Kalkınma planı da üniversite öğrencilerinin işgücü piyasasına geçişini kolaylaştırmak için üniversite-özel sektör işbirliklerinin geliştirilmesini hedeflemektedir. Bu öneri sayesinde işverenler genç yeteneklerle erken tanışacak, öğrenciler de mezuniyet sonrası istihdam şansını artıracaktır.

Girişimcilik ve KOBİ Teşvikleri: Genç girişimcilerin kendi işlerini kurmalarını desteklemek üzere yerel yönetim ve kalkınma ajansı kaynaklarıyla mikro hibe ve faizsiz kredi programları başlatılmalıdır. Örneğin, yenilikçi bir iş fikri olan 10 gencin her birine 50 bin TL hibe verip iş planlarını hayata geçirmeleri sağlanabilir. Ayrıca Karabük Üniversitesi bünyesinde bir Kuluçka Merkezi kurulup gençlerin ofis alanı, eğitim ve mentor desteği alacağı bir ortam sunulmalıdır. Gerekçe: Her gencin mevcut işletmelerde iş bulması mümkün değil; bu yüzden kendi işini kurmak isteyenleri cesaretlendirmek gerekir. On Birinci Kalkınma Planı’nda da girişimcilik ekosisteminin güçlendirilmesi, alternatif finansman imkanlarının geliştirilmesi vurgulanmıştır. Bu öneri gençlerin yenilikçi ve katma değerli işlere atılmasını teşvik ederek uzun vadede istihdam yaratan yeni KOBİ’ler oluşturacaktır.

Aktif İşgücü ve Beceri Geliştirme Programları: İŞKUR İl Müdürlüğü ile iş birliği içinde Karabük’teki gençlere yönelik yoğunlaştırılmış mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve teknoloji sertifika programları düzenlenmelidir. Örneğin, kaynakçılık, CNC operatörlüğü gibi sanayi kollarında eğitimler; yazılım, dijital pazarlama gibi alanlarda sertifika kampları açılabilir. Bu programlara katılan gençlere cep harçlığı desteği verilip ardından işverenlerle buluşturulması sağlanmalıdır. Gerekçe: Gençleri işgücü piyasasında aranan becerilerle donatmak işsizliği azaltmanın anahtarıdır. Kalkınma planında da dijital dönüşümün getirdiği yeni beceri ihtiyaçlarına cevap verecek esnek eğitim programlarının önemine dikkat çekilmiştir. Karabük’te üretim sektörü kadar hizmet ve teknoloji sektörüne dönük beceri kazandırma da hedeflenerek, gençlerin farklı alanlarda iş bulabilmesi sağlanmalıdır.

Genç İstihdam Teşvikleri (İşveren Destekleri): Özel sektörün genç istihdam etmesini özendirmek için yerel düzeyde teşvikler geliştirilebilir. Örneğin, Karabük’te ilk kez bir genci

istihdam eden küçük işletmelere belediye tarafından bir defaya mahsus vergi/harç indirimi yapılabilir. Veya 18-29 yaş arası gençleri işe alan işletmelere belirli oranda SGK prim desteği için merkezi hükümete lobi yapılabilir. Gerekçe: Birçok işveren, deneyimsiz eleman almaktan çekinir veya maliyet unsuru görür. Teşvik mekanizmaları bu bariyeri kaldırmak için etkilidir. Nitekim Türkiye’de uygulanmış olan İlk Defa İşe Alınan Gençlere Prim Desteği gibi politikalar olumlu sonuçlar vermiştir. AB ülkelerinde de benzer şekilde genç işçi istihdam eden KOBİ’lere vergi kolaylıkları sağlanmaktadır. Karabük’te bu tür teşviklerin duyurulması, işletmeleri motive edip gençlere yeni kapılar açacaktır.

Kırsal Gençlere Yönelik İstihdam Projeleri: Karabük’ün kırsal ilçelerinde (Eflani, Ovacık gibi) tarım ve ormancılık alanlarında genç istihdamını geliştirmek üzere projeler başlatılmalıdır. Örneğin “Genç Çiftçi ve Genç Ormancı” programlarıyla bu alanlarda çalışmak isteyen gençlere tohum, ekipman, fidan desteği verilebilir; ürettikleri ürünlerin kooperatifler aracılığıyla pazarlanması sağlanabilir. Ayrıca kırsalda girişimci gençlere yönelik kırsal turizm (ekoturizm, köy pansiyonculuğu) eğitimleri verilerek kendi girişimlerini kurmaları teşvik edilmelidir. Gerekçe: Kırsal kesimde işsizlik kentten daha farklı dinamiklere sahip olup, gençlerin memleketlerini terk etmemeleri için yerinde istihdam yaratmak şarttır. Kalkınma Planı, kırsal gençler arasında yenilikçi ve katma değeri yüksek üretimin cazip hale getirilmesine yönelik eğitim ve destek programlarının uygulanacağını belirtmiştir. Bu doğrultuda, Karabük’ün doğal ve tarımsal potansiyeli gençler eliyle değerlendirilmeli, hem üretim artışı hem istihdam aynı anda sağlanmalıdır.

Ayrımcılıkla Mücadele ve Kayıtlı İstihdam: Gençlerin iş hayatında karşılaştığı ayrımcılık (deneyimsizlik, cinsiyet, okul türü vb. temelli) ile mücadele için denetimler sıklaştırılmalı ve farkındalık artırıcı kampanyalar yapılmalıdır. Örneğin, haksız yere stajyerleri ücretsiz çalıştıran veya gençleri sigortasız çalıştıran işyerlerine yaptırımlar uygulanacağı ilan edilmelidir. Ayrıca “Genç Dostu İş Yeri” sertifikası gibi ödüllerle, genç istihdamına özen gösteren firmalar kamuoyu nezdinde takdir edilmelidir. Gerekçe: Gençlerin işgücüne katılımında en büyük engellerden biri suistimaller ve güvencesiz çalışmadır. On Birinci Kalkınma Planı’nda da gençlerin işgücü piyasasına aktif katılımının desteklenmesi ve istihdam edilmelerinin kolaylaştırılması vurgulanmış; bunun için bilinçlendirme faaliyetlerinden bahsedilmiştir. Gençlerin hakkını koruyan, onları eşit bireyler olarak gören bir iş kültürü oluşturmak uzun vadede işgücü piyasasını sağlıklı kılar ve gençlerin çalışma hayatına güvenle adım atmasına yardımcı olur.

Yukarıdaki politika önerileri, Karabük'te genç istihdamını artırmak için birbirini tamamlayan araçlar sunmaktadır. Bu önerilerin gerekçesi, gençlerin donanımlarını artırmak (eğitim, staj, beceri), işverenlerin genç çalıştırma konusundaki çekincelerini azaltmak (teşvik, destek) ve gençlerin kendi işlerini yaratabilmelerini sağlamak (girişimcilik) olarak üç sacayağına dayanmaktadır. Ayrıca özel olarak dezavantajlı gruplar (kadınlar, kırsal gençler) için hedeflenmiş adımlar sayesinde kapsayıcılık sağlanacaktır. Bu çok boyutlu yaklaşım, BM Gençlik Stratejisi'nin de öngördüğü üzere, gençleri güçlendirmenin sadece bir istihdam meselesi değil aynı zamanda yenilikçiliği teşvik ederek toplumları canlandırma meselesi olduğu anlayışına uygundur.

3. Sonuç

Karabük ili, sahip olduğu genç nüfus potansiyeli, kültürel mirası ve stratejik konumuyla aslında genç dostu bir şehir kimliğine ulaşma kapasitesine sahiptir. Bu raporda ayrıntılı şekilde ele alınan şehir tanıtım yetersizliği, ulaşım problemleri ve genç işsizliği sorunları, doğru politikalar ve kararlı uygulamalar ile aşılabılır niteliktedir. Anahtar nokta, gençlerin ihtiyaçlarına duyarlı ve onların katılımını önceleyen bir yönetim anlayışının tesis edilmesidir.

Sunulan politika önerileri, kısa vadede gençlerin günlük hayatlarını kolaylaştırmayı (örneğin ulaşım iyileştirmeleriyle), orta vadede fırsatlara erişimlerini artırmayı (istihdam ve eğitim imkanlarıyla) ve uzun vadede Karabük'te kalıcı bir gençlik dostu ekosistem oluşturmayı hedeflemektedir. Bu hedefler, yalnızca yerel yöneticilerin değil, aynı zamanda ulusal karar vericilerin de desteğiyle gerçekleştirilebilir. Türkiye'nin kalkınma planları ve stratejileri incelendiğinde, gençlerin sosyo-ekonomik hayata tam katılımının bir ülke önceliği olduğu açıktır. Avrupa Birliği Gençlik Stratejisi ve Birleşmiş Milletler Gençlik 2030 belgeleri de benzer şekilde gençlerin güçlendirilmesi, istihdam edilmesi ve kararlara dahil edilmesi yönünde üye ülkelere yol göstermektedir.

Karabük, bu küresel ve ulusal vizyonla uyumlu adımlar attığında, gençleri için cazip bir şehir haline gelecektir. Gençlerin sesinin duyulduğu, fikirlerinin projelere dönüştüğü, emeğinin değerlendirildiği bir Karabük, ekonomik büyümesini de sosyal kalkınmasını da sürdürülebilir kılacaktır. BM Genel Sekreteri António Guterres'in belirttiği gibi, gençlerin güçlendirilmesi yalnızca bir haktan ibaret değildir; aynı zamanda canlı toplumlar yaratır, yeniliği teşvik eder ve ilerlemeyi hızlandırır. Bu anlayışla hareket edildiğinde, Karabük'ün gençleri kentin en önemli değerine dönüşecek; sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamın her alanında aktif ve üretken bireyler olarak şehrin geleceğini şekillendireceklerdir.

Sonuç itibarıyla, bu raporda sunulan analiz ve öneriler doğrultusunda hayata geçirilecek politikalar, Karabük'ü "genç dostu bir şehir" kimliğine kavuşturma yolunda somut bir başlangıç sağlayacaktır. Karar vericilere düşen, gençlik odaklı bu perspektifi tüm planlama ve icraatlarda gözetmek; gençleri problemlerinin değil çözümlerinin parçası haline getirmektir. Böylelikle, Karabük'ün sosyal sermayesi olan gençler burada kök salacak, şehrin kalkınmasıyla kendi gelişimlerini bütünleştirecek ve ortaya çıkan başarı hikâyesi diğer illere de örnek teşkil edecektir. Gençlerin enerjisi ve yenilikçi fikirleriyle desteklenen bir yerel yönetim, karşılaştığı sorunları aşacak ve Karabük'ü parlak bir geleceğe taşıyacaktır. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan bu politika raporu, atılacak adımlar için kapsamlı bir rehber ve karar alıcılar için güçlü bir savunuculuk belgesidir.

KARADENİZDE *gençlik* KATILIMI

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

